

เสียงของ "ข้าวหอมมะลิ" ของไทยโด่งดังไปทั่วโลก ด้วยความหอมอันเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่ไม่สามารถหาได้ในข้าวสายพันธุ์อื่นในประเทศต่าง ๆ มีชาวดัตช์เมื่อไม่กี่เดือนที่

เทคโนโลยีชีวภาพ

ดังจะเห็นได้จากความพยายามของประเทศสหรัฐอเมริกาในเวทีองค์การการค้าโลกที่ต้องการตัดข้อยกเว้นการคุ้มครองสิทธิบัตรในสิ่งมีชีวิต

ผ่านมา **ดร.อภิชาติ วรณวิจิตร** นักวิจัย จากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สามารถค้นพบต้นความหอมของข้าวหอมมะลิ ตลอดจนกระบวนการที่ทำให้เกิดความหอมในเมล็ดข้าว และนับเป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญ ที่ สวทช. ได้ยื่นขอสิทธิบัตรข้าวหอมมะลิในอเมริกาได้สำเร็จเมื่อเดือน ก.ย. ที่ผ่านมา

ในรายละเอียดของสิทธิบัตรที่ได้รับอนุมัติในแง่กรรมวิธีเพียง 4 ข้อคือสิทธิได้แก่ 1.วิธีการเพิ่มความหอม Os2AP (2-acetyl-1-pyrroline) เพื่อผลิตข้าวหอม 2.วิธีการทำให้ระดับ mRNA ของยีนควบคุมความหอมทำงานน้อยลง 3.การทำให้ลดลงคือการแสดงออกของโครงสร้างที่รบกวนการทำงานของ mRNA 4.การรบกวนดังกล่าวที่ ณ ตำแหน่งนิวคลีโอไทด์ที่

ยุทธศาสตร์คุ้มครองพันธุ์ข้าวไทย จำเป็นแค่ไหนต้องจดสิทธิบัตร

609-867 ของยื่นความหอม แต่กลุ่มนักวิจัยยื่นไปทั้งหมด 24 ข้อ สทช.ให้ผ่านเพียง 4 ข้อ

ความสำเร็จดังกล่าวนำไปสู่การเรียกร้องให้ประเทศไทยรับจดสิทธิบัตรในพันธุ์กรรมข้าวหอมมะลิเพื่อจะเพิ่มการปกป้องผลประโยชน์ในพื้นที่ข้าวหอมมะลิของไทย แต่ปัจจุบันกฎหมายสิทธิบัตรของ

เพื่อให้คุ้มครองในเทคโนโลยีทุกสาขา โดยไม่มีข้อยกเว้นข้อใดเลยที่ไม่ว่าจะคิดค้นในประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศ ที่ถือว่ามีการยกเลิกข้อยกเว้นดังกล่าวจะเปิดช่องให้จดสิทธิบัตรในทรัพยากรชีวภาพได้อย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจเป็นช่องทางให้เกิดการจกฉวยประ

ประเทศไทย (พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ.2522) ไม่ได้ให้สิทธิบัตรแก่พันธุ์กรรม เนื่องจากถือว่าเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นผลผลิตของธรรมชาติไม่ใช่สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น

อย่างไรก็ดี กระบวนการควบคุมความหอมของข้าวหอมเป็นสิ่งที่ยุทธศาสตร์ในประเทศไทยได้โดยถือเป็นสิทธิบัตรในการวิธี (Process) มิได้เป็นสิทธิบัตรในเรื่องของตัวมัน ดังนั้น การเรียกร้องให้ประเทศไทยต้องจดสิทธิบัตรแก่พันธุ์กรรม จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิบัตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อเสนอมิให้ขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิบัตรแก่พันธุ์กรรม จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิบัตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อเสนอมิให้ขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิบัตรแก่สิ่งมีชีวิตนี้ จึงเป็นทิศทางเดียวกับข้อเรียกร้องของประเทศอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าด้าน

ไบรน์จากทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ในประเทศกำลังพัฒนา และก่อให้เกิดการผูกขาดด้วยผลการคุ้มครองสิทธิบัตร

เมื่อเร็ว ๆ นี้ คณะนิติศาสตร์ ม.หอการค้าไทย ร่วมกับศูนย์โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดลอมและยุทธศาสตร์ ตลอดจน สำนักรงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายสวัสดิภาพสาธารณะ ได้จัดสัมมนา เรื่อง สิทธิบัตรพันธุ์กรรมข้าวหอมมะลิ ยุทธศาสตร์การคุ้มครองพันธุ์ข้าวไทยขึ้น เพื่อระดมความคิดเห็น นำไปสู่การแก้ปัญหาในอนาคต

ดร.สุวริท วรณโกโรโรจน์ อาจารย์ภาควิชาพืชสวน ม.เกษตรศาสตร์ กล่าวว่า รายละเอียดของตัวสิทธิบัตรของข้าวหอมมะลิ คือ กระบวนการ และกรรมวิธีคุณสมบัติร่วมกับนักวิจัย แยกยื่นขอภาพประมาณ

[ต่อต้นหน้าหลัง]

ว่าเป็นข้าวคัดแปลงพันธุกรรม โดยใช้วิธีหยุดการทำงานของยีนหนึ่งตัว
 ในช่วงให้ทำงานน้อยลง จะส่งผลให้ข้าวมีความหอมมากขึ้น ซึ่งปกติแล้ว
 ข้าวมีความหอมอยู่แล้ว นอกจากนี้คณะนักวิจัยได้ศึกษามาแล้วว่าความ
 หอมของข้าวแปรผันตามสถานที่ปลูก ข้าวหอมมะลิจะหอมมากเมื่อ
 เครียด อันเกิดจากความแห้งแล้งของสภาพพื้นที่ด้วย ข้าวหอมมะลิปลูก
 ใน จ.พระนครศรีอยุธยาจึงไม่หอม อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าประเทศ
 ไทยมีข้าวหอมมากกว่า 1 พันธุ์ เช่น ข้าวหอมมะลิ, ปทุมธานี 1 แต่พันธุ์ที่
 นำไปจดสิทธิบัตรในสหรัฐอเมริกา เป็นพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ซึ่งที่ผ่านมา
 มหาวิทยาลัยพันธุ์ข้าวก็มีความพยายามที่จะศึกษาพันธุ์ข้าวหอมใหม่ ๆ ขึ้น
 แต่ 20 ปี ที่ผ่านมายังทำไม่ได้เท่าไร อย่างไรก็ตาม การจดสิทธิบัตร
 ครั้งนี้เป็นเพียงการจดหวงกันไม่ให้คนอื่นนำเทคนิคการหยุดยีนยีนไปใช้
 กับข้าวหอมพันธุ์อื่นในญี่ปุ่น ในอเมริกา เพราะระดมทุนการบริโภคข้าวใน
 แต่ละภูมิภาคต่างกัน

ดร.สุรวิชัย กล่าวต่อว่า เป็นที่น่าสงสัยว่าการจดสิทธิบัตรเป็นของ
 สวทช.ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐ แต่ไม่ใช่หน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นหน่วยงาน
 ที่หาประโยชน์ในการค้าเชิงธุรกิจได้เช่นเดียวกับการออกนอกระบบ
 ออมหาริทยาลัย ในยุคนี้ที่ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเอง มีข้อสังเกตว่า
 ข้าวหอมมะลิเป็นอีกพันธุ์หนึ่งของข้าวหอมที่ทีมวิจัยชุดนี้พัฒนาขึ้น แต่ข้าว
 พันธุ์นี้ไม่ได้แพร่หลายจึงไม่ได้ทำการขึ้นจดสิทธิบัตร ซึ่งการทวารวิจัยครั้งนี้
 อาจแสดงว่าไม่ได้ทำให้คนไทยทั้งประเทศ แต่ทำให้คนไทยกลุ่มหนึ่งที่จ่าย
 เงินให้

“เราหวังที่จะลดราคาความพยายามที่หน่วยงาน สวทช.เรียกร้อง
 ให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาจดสิทธิบัตรข้าวหอมมะลิพันธุ์ดังกล่าว
 เพื่อวัตถุประสงค์ใด เพราะปกติการให้สิทธิคุ้มครองทางปัญญาเป็นการ
 ให้สิทธิเฉพาะประเทศ ไม่จดในสหรัฐอเมริกาป้องกันไม่ให้เกิดทรัพย์สิน
 สิทธิทางปัญญาในประเทศนั้น แต่การจดในประเทศเขาตั้งใจจะฟ้องคนไทย
 หรืออาจจะไม่ฟ้องคนไทยก็ได้ อาจเป็นคนต่างด้าวที่มาทำมาหากินในประเทศ
 ไทย เขาอาจจะมองข้ามชื่อตบาก็ได้ การเปิดเสรีอาเซียนทำให้ต่าง
 ชาติเข้ามาปรับปรุงหรือขยายพันธุ์พืชได้ในปีหน้า หรืออาจต้องการให้
 รัฐบาลไทยให้ข้อมูลสิทธิมากกว่าที่สหรัฐอเมริกาให้มา” ดร.สุรวิชัย ให้นุม
 มองอีกด้าน

นั่นหมายความว่าระบบสิทธิบัตรให้ความคุ้มครองแก่พันธุ์
 กรรมของข้าวหอมมะลิของประเทศไทยได้ใบระคับตึงเฉพาะใน
 ประเทศที่ให้สิทธิบัตร แต่จะไม่มีผลคุ้มครองใดเลยในประเทศอื่น ๆ
 และยิ่งรวมไปถึงว่า หากบริษัทเอกชนหรือต่างชาติที่อยู่ในเมืองไทยมีความ
 ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเงินทุนที่มากกว่าวิจัยคุณสมบัตินี้
 ขึ้น ๆ ของข้าวหอมมะลิได้แล้วยื่นจดสิทธิบัตรผ่าน...คิดไม่ออกเลยว่า
 ณ ถึงวันนี้ธุรกิจข้าวหอมมะลิไทยจะรุ่งรวยจะเนรเนาะขนาดปานใด